# VẬN DỤNG PHƯƠNG PHÁP DẠY HỌC TÌNH HUỐNG TRONG GIẢNG DẠY MÔN GIÁO DỤC CHÍNH TRỊ TẠI CÁC TRƯỜNG CAO ĐẲNG HIỆN NAY

**Trần Thị Anh Khoa**
**Khoa Cơ bản - Ngoại ngữ - Pháp luật, Trường Cao đẳng Đà Nẵng**

***Tóm tắt:*** *Gắn kết tri thức lý luận với thực tiễn là yêu cầu quan trọng trong giảng dạy môn Giáo dục chính trị tại các trường cao đẳng. Thông qua việc đặt người học vào những tình huống có vấn đề để phân tích, đánh giá và lựa chọn phương án giải quyết, phương pháp dạy học tình huống góp phần tăng cường tính thực tiễn của quá trình học tập. Bài viết làm rõ cơ sở lý luận, phân tích vai trò và những vấn đề đặt ra trong quá trình vận dụng phương pháp này; từ đó đề xuất các giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả tổ chức dạy học tình huống, góp phần cải thiện chất lượng giảng dạy môn Giáo dục chính trị trong bối cảnh hiện nay.*

***Từ khóa:*** *Giáo dục chính trị; phương pháp dạy học tình huống; trường cao đẳng; giáo dục nghề nghiệp; đổi mới phương pháp giảng dạy.*

# APPLYING THE CASE-BASED TEACHING METHOD IN POLITICAL EDUCATION AT COLLEGES

***Abstract:*** *Linking theoretical knowledge with practice is an important requirement in teaching Political Education at colleges. By engaging learners in problem-based situations that require them to analyze, evaluate, and select appropriate solutions, the case-based teaching method helps strengthen the practical relevance of learning. This article clarifies the theoretical foundations of the method, examines its role, and identifies issues arising during its implementation. On this basis, it proposes solutions to enhance the effectiveness of case-based teaching, thereby contributing to improving the quality of Political Education at colleges.*

***Keywords:*** *Political Education; case-based teaching method; colleges; vocational education; teaching innovation.*

*Nhận bài: 15/09/2026 Phản biện: 15/10/2026 Duyệt đăng: 18/10/2026*

## I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Giáo dục chính trị là môn học chung trong chương trình giáo dục nghề nghiệp, có vai trò trang bị cho người học những tri thức lý luận cơ bản, góp phần hình thành thế giới quan khoa học, phương pháp tư duy và ý thức trách nhiệm công dân. Việc học môn Giáo dục chính trị không chỉ dừng lại ở hiểu và ghi nhớ các nguyên lý, quan điểm mà còn hướng đến khả năng vận dụng kiến thức để nhận thức, đánh giá những vấn đề nảy sinh trong học tập, lao động và đời sống. Vì vậy, đổi mới phương pháp giảng dạy theo hướng gắn lý luận với thực tiễn là yêu cầu cần thiết đối với các trường cao đẳng hiện nay. Trong thực tế giảng dạy, nội dung môn Giáo dục chính trị có nhiều kiến thức mang tính khái quát, trừu tượng, trong khi người học đến từ các ngành nghề khác nhau, có trình độ nhận thức và kinh nghiệm sống không đồng đều. Nếu chủ yếu sử dụng phương pháp thuyết trình, giờ học dễ thiên về truyền đạt và ghi nhớ kiến thức, chưa tạo được nhiều cơ hội để người học suy nghĩ, trao đổi và vận dụng lý luận vào những vấn đề cụ thể. Trong bối cảnh đó, phương pháp dạy học tình huống là một hướng tiếp cận phù hợp, bởi người học được tham gia phân tích, thảo luận và tìm cách giải quyết các vấn đề gắn với thực tiễn học tập, nghề nghiệp và đời sống. Tuy nhiên, việc sử dụng tình huống trong giảng dạy không đồng nghĩa với việc giờ học sẽ đạt hiệu quả cao hơn. Kết quả phụ thuộc vào cách lựa chọn, xây dựng tình huống, khả năng tổ chức thảo luận của giảng viên, mức độ tham gia của người học và cách đánh giá kết quả học tập. Đối với môn Giáo dục chính trị ở các trường cao đẳng, cần quan tâm hơn đến mối liên hệ giữa tình huống được đưa ra, nội dung lý luận cần làm rõ và khả năng vận dụng kiến thức của người học. Đây cũng là những vấn đề cần được nghiên cứu để việc áp dụng phương pháp này thực sự đáp ứng yêu cầu của môn học. Từ những vấn đề trên, bài viết tập trung làm rõ cơ sở lý luận, phân tích vai trò và những khó khăn trong quá trình vận dụng phương pháp dạy học tình huống vào giảng dạy môn Giáo dục chính trị tại các trường cao đẳng, từ đó đề xuất một số giải pháp nâng cao hiệu quả thực hiện. Bài viết sử dụng phương pháp phân tích, tổng hợp tài liệu kết hợp với tổng kết kinh nghiệm giảng dạy của tác giả tại Trường Cao đẳng Đà Nẵng, nhằm đề xuất những giải pháp phù hợp với đặc điểm

môn học và đối tượng người học trong giáo dục nghề nghiệp hiện nay.

## II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

### 2.1. Cơ sở lý luận của việc vận dụng phương pháp dạy học tình huống trong giảng dạy môn Giáo dục chính trị

*2.1.1. Khái niệm phương pháp dạy học tình huống*

Phương pháp dạy học tình huống tổ chức cho người học phân tích thông tin, vận dụng kiến thức để lý giải và giải quyết vấn đề. Kim và cộng sự (2006) xác định năm thuộc tính cần chú ý khi thiết kế tình huống: tính phù hợp, chân thực, thu hút, thách thức và định hướng học tập. Trong môn Giáo dục chính trị ở trường cao đẳng, tình huống gắn lý luận với đời sống, nghề nghiệp, giúp người học nhận diện vấn đề, đánh giá phương án và vận dụng kiến thức. Giảng viên hướng dẫn, điều hành thảo luận, điều chỉnh lập luận và khái quát nội dung, bảo đảm tính khoa học, đúng trọng tâm.

*2.1.2. Cơ sở lý luận của phương pháp dạy học tình huống*

Phương pháp dựa trên quan điểm kiến tạo và lý thuyết học tập qua trải nghiệm. Theo kiến tạo, người học chủ động hình thành, điều chỉnh nhận thức qua kết nối kiến thức, kinh nghiệm, thảo luận và phản hồi; giảng viên thiết kế nhiệm vụ, tổ chức và hướng dẫn giải quyết vấn đề. Kolb (1984) xác định bốn giai đoạn học tập: trải nghiệm cụ thể, quan sát phản tư, khái quát hóa trừu tượng và thử nghiệm tích cực. Trong dạy học tình huống, người học tiếp cận vấn đề, phân tích dữ kiện, suy ngẫm, khái quát bằng lý luận và vận dụng vào hoàn cảnh tương tự. Hiệu quả phụ thuộc sự phù hợp giữa tình huống, cách tổ chức, mục tiêu, người học và điều kiện giảng dạy.

*2.1.3. Sự phù hợp của phương pháp dạy học tình huống với môn Giáo dục chính trị*

Dạy học tình huống đáp ứng yêu cầu gắn lý luận với thực tiễn, giúp người học phân tích sự việc và đưa ra nhận định có căn cứ. Tình huống phù hợp ngành nghề, kinh nghiệm và trình độ làm tăng tính thiết thực của bài học. Phương pháp cũng phù hợp định hướng phát huy tính tích cực, chủ động, sáng tạo và khả năng vận dụng kiến thức trong Nghị quyết số 29-NQ/TW ngày 04/11/2013 của Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XI. Tuy nhiên, hiệu quả cần được bảo đảm bằng lựa chọn tình huống, tổ chức hoạt động và hướng dẫn phù hợp.

### 2.2. Vai trò của phương pháp dạy học tình huống đối với việc nâng cao chất lượng giảng dạy môn Giáo dục chính trị

Gắn kết tri thức lý luận với thực tiễn: Phương pháp dạy học tình huống giúp người học tiếp cận kiến thức lý luận thông qua những vấn đề cụ thể trong học tập và đời sống. Qua đó, người học có điều kiện hiểu rõ hơn nội dung bài học và vận dụng kiến thức vào việc lý giải các sự việc thực tế. Chẳng hạn, khi giảng về quy luật chuyển hóa từ những thay đổi về lượng dẫn đến những thay đổi về chất và ngược lại, giảng viên có thể đưa ra tình huống một người học cho rằng chỉ cần ôn tập tập trung vài ngày trước kỳ thi là có thể đạt kết quả tốt. Từ việc phân tích tình huống, người học làm rõ vai trò của quá trình tích lũy kiến thức, những điều kiện dẫn đến sự thay đổi về chất và ý nghĩa của việc học tập thường xuyên. Nhờ đó, quy luật triết học được liên hệ với một vấn đề gần gũi, giúp người học hiểu và vận dụng kiến thức thay vì chỉ ghi nhớ lý thuyết. Phát triển năng lực phân tích, lập luận và giải quyết vấn đề: Giải quyết tình huống đòi hỏi người học xác định vấn đề, phân tích thông tin, cân nhắc phương án và kết luận có căn cứ, qua đó rèn tư duy độc lập và khả năng vận dụng kiến thức. Chẳng hạn, trong nội dung năng suất lao động của kinh tế chính trị Mác–Lênin, tình huống tăng sản lượng bằng kéo dài giờ làm giúp người học phân biệt tăng thời gian lao động với nâng cao năng suất, đánh giá vai trò cải tiến quy trình và đề xuất giải pháp. Thảo luận cũng tạo cơ hội đối chiếu, điều chỉnh lập luận. Góp phần hình thành thái độ, ý thức trách nhiệm và định hướng hành vi: Tình huống đạo đức giúp người học xem xét hậu quả hành vi và trách nhiệm cá nhân với tập thể. Khi giảng tư tưởng Hồ Chí Minh về đạo đức cách mạng, giảng viên có thể nêu trường hợp thành viên không hoàn thành nhiệm vụ nhưng yêu cầu được đánh giá ngang nhóm. Người học vận dụng các giá trị trung thực, trách nhiệm, chí công vô tư để đề xuất cách giải quyết công bằng. Tuy nhiên, thái độ và hành vi cần được củng cố thường xuyên trong thực tiễn. Tăng cường tương tác trong quá trình học tập: Trao đổi, phản biện

giúp người học tiếp cận vấn đề đa chiều, rèn giao tiếp, hợp tác và trình bày có căn cứ. Giảng viên qua đó nhận diện mức độ hiểu bài để điều chỉnh hướng dẫn. Hiệu quả tương tác cần được đánh giá bằng chất lượng lập luận và tiến bộ nhận thức, thay vì chỉ sự sôi nổi.

**2.3. Những khó khăn trong vận dụng phương pháp dạy học tình huống vào môn Giáo dục chính trị tại các trường cao đẳng**

Khoảng cách giữa tình huống thực tiễn và mục tiêu bài học: Tình huống gần gũi nhưng thiếu liên hệ với kiến thức trọng tâm dễ dẫn đến chia sẻ kinh nghiệm, nhận xét cảm tính. Thông tin thiếu đầy đủ, tin cậy hoặc vượt kiến thức nền cũng cản trở phân tích, nhất là với các vấn đề chính sách, pháp luật và quan hệ lao động. Yêu cầu về năng lực tổ chức và định hướng của giảng viên: Giảng viên phải lựa chọn tình huống, xác định kiến thức, dự kiến phương án và điều phối thảo luận. Gợi ý quá sớm làm giảm tính chủ động; thiếu hướng dẫn dễ khiến trao đổi lan man, lập luận thiếu căn cứ. Khó khăn là cân bằng thảo luận đa chiều với yêu cầu chính xác về lý luận. Khác biệt về mức độ tham gia và năng lực người học: Chênh lệch kiến thức, kinh nghiệm, khả năng diễn đạt và sự tự tin dẫn đến đóng góp không đồng đều. Một số thành viên làm phần lớn nhiệm vụ, trong khi người khác phụ thuộc kết quả chung. Vì vậy, số lượt phát biểu và sản phẩm nhóm chưa phản ánh đầy đủ năng lực từng cá nhân. Chưa tương thích giữa phương pháp và kiểm tra, đánh giá: Đánh giá thiên về ghi nhớ khó phản ánh khả năng vận dụng; chỉ chú trọng phương án giải quyết lại có thể bỏ qua tính chính xác của lý luận. Thiếu tiêu chí về quá trình và đóng góp cá nhân cũng làm sai lệch đánh giá nhóm. Các khó khăn về tình huống, tổ chức, tham gia và đánh giá liên quan chặt chẽ, cần được giải quyết đồng bộ.

**2.4. Một số giải pháp nâng cao hiệu quả vận dụng phương pháp dạy học tình huống**

Xây dựng tình huống gắn với mục tiêu và ngành nghề: Từ nội dung lý luận trọng tâm, giảng viên lựa chọn vấn đề thực tiễn đòi hỏi phân tích, đánh giá và giải quyết. Cùng chủ đề trách nhiệm, kỷ luật lao động có thể đặt trong bối cảnh bảo mật dữ liệu ở ngành công nghệ thông tin, an toàn ở ngành điện hoặc sử dụng vật tư, bảo vệ môi trường ở ngành nông nghiệp. Cách thiết kế này giữ mục tiêu chung, đồng thời tăng tính thiết thực và khả năng vận dụng. Thiết kế câu hỏi và xây dựng ngân hàng tình huống: Câu hỏi nên theo ba tầng: xác định bối cảnh, vấn đề và lý luận; phân tích nguyên nhân, quan điểm, hệ quả; lựa chọn phương án, giải thích căn cứ và liên hệ trách nhiệm. Mức độ được điều chỉnh theo mục tiêu, trình độ, ngành nghề. Tổ bộ môn xây dựng ngân hàng tình huống từ tư liệu đã kiểm chứng, phân loại theo chủ đề, mức nhận thức, nhóm ngành và định kỳ cập nhật từ thực tiễn, phản hồi lớp học. Đổi mới thảo luận và điều phối lập luận: Kết hợp trao đổi theo cặp, nhóm, tranh biện, đóng vai; dùng câu hỏi về căn cứ, hệ quả và kiến thức liên quan để thúc đẩy phân tích. Giảng viên khuyến khích phản biện, điều chỉnh nhận định thiếu cơ sở và tổng kết cách xác định vấn đề, vận dụng lý luận, cân nhắc phương án, giúp người học xử lý tình huống tương tự. Tăng sự tham gia trong xây dựng và giải quyết tình huống: Giao cá nhân hoặc nhóm lựa chọn vấn đề, mô tả bối cảnh, xác định mâu thuẫn và xây dựng câu hỏi; sau đó trao đổi tình huống để phân tích, phản biện. Giảng viên hướng dẫn sử dụng nguồn tin cậy, đánh giá tính phù hợp, xác thực, rõ ràng và khả năng khơi gợi tư duy; thẩm định trước khi sử dụng, nhất là với chính sách, pháp luật và vấn đề nhạy cảm. Nhiệm vụ cần vừa sức, phù hợp thời gian, tránh nặng hình thức. Ứng dụng công nghệ số và AI: Video, infographic, podcast cùng Kahoot, Padlet, Mentimeter có thể hỗ trợ trình bày tình huống, thu thập ý kiến và xác định nội dung cần thảo luận sâu. AI hỗ trợ gợi ý phương án, phản biện và phát hiện khía cạnh bỏ sót; người học phải đối chiếu với giáo trình, nguồn tin cậy, nêu rõ nội dung tiếp thu, điều chỉnh hoặc bác bỏ. Giảng viên cần hướng dẫn giới hạn sử dụng, tránh sao chép thay cho phân tích; cân nhắc thiết bị, truy cập, thời gian và chuẩn bị phương án thay thế để công nghệ phục vụ mục tiêu học tập, duy trì tư duy độc lập. Xây dựng bộ tiêu chí đánh giá năng lực vận dụng lý luận thông qua giải quyết tình huống: Để đánh giá đúng hiệu quả của phương pháp dạy học tình huống, cần chú trọng không chỉ khả năng ghi nhớ kiến thức mà còn mức độ người học vận dụng lý luận để phân tích vấn đề, lập luận và lựa chọn phương án giải quyết. Vì vậy, giảng viên nên xây dựng bảng tiêu chí đánh giá với những biểu hiện cụ thể theo từng mức độ, giúp việc đánh giá rõ ràng hơn và tạo cơ sở để người học tự điều chỉnh cách học.

**Bảng 1. Tiêu chí đánh giá năng lực vận dụng lý luận thông qua giải quyết tình huống**

| Tiêu chí | Mức 1 – Chưa đạt | Mức 2 – Cơ bản | Mức 3 – Khá | Mức 4 – Tốt |
|---|---|---|---|---|
| Nhận diện vấn đề | Chưa xác định đúng vấn đề trọng tâm | Xác định được vấn đề nhưng phân tích nguyên nhân còn hạn chế | Xác định đúng vấn đề và phân tích được nguyên nhân chính | Làm rõ vấn đề cốt lõi và các yếu tố tác động |
| Vận dụng lý luận | Không vận dụng được hoặc vận dụng sai kiến thức | Nêu được kiến thức liên quan nhưng giải thích chưa rõ | Vận dụng đúng kiến thức để lý giải vấn đề | Vận dụng linh hoạt, làm rõ bản chất vấn đề |
| Lập luận và giải quyết vấn đề | Lập luận thiếu căn cứ, chưa đưa ra phương án phù hợp | Có phương án nhưng lập luận còn đơn giản | Đưa ra phương án hợp lý, có căn cứ | So sánh các phương án và lựa chọn giải pháp thuyết phục |
| Trách nhiệm và đạo đức nghề nghiệp | Chưa nhận diện được trách nhiệm liên quan | Nhận diện được trách nhiệm nhưng chưa làm rõ hệ quả | Biết cân nhắc hậu quả và trách nhiệm của các bên | Phân tích được tác động, cân nhắc lợi ích và chuẩn mực nghề nghiệp |

*Nguồn: Tác giả đề xuất.*

Bộ tiêu chí cần được vận dụng linh hoạt theo mục tiêu bài học và đặc điểm của từng tình huống. Khi đánh giá hoạt động nhóm, giảng viên nên kết hợp xem xét sản phẩm chung với phần trình bày, giải thích hoặc tự đánh giá của từng thành viên để hạn chế tình trạng kết quả tập thể không phản ánh đúng năng lực cá nhân. Bên cạnh đánh giá của giảng viên, có thể sử dụng đánh giá đồng đẳng và tự đánh giá dựa trên cùng hệ thống tiêu chí. Quan trọng hơn, kết quả đánh giá cần đi kèm phản hồi cụ thể về những điểm người học đã làm tốt, những hạn chế trong lập luận và cách vận dụng kiến thức. Nhờ đó, đánh giá không chỉ nhằm xác định mức độ đạt được mục tiêu học tập mà còn trở thành căn cứ để người học điều chỉnh cách tiếp cận, hoàn thiện phương án giải quyết và nâng cao khả năng vận dụng lý luận vào thực tiễn.

## III. KẾT LUẬN

Vận dụng phương pháp dạy học tình huống trong giảng dạy môn Giáo dục chính trị tại các trường cao đẳng là một hướng đi phù hợp với yêu cầu đổi mới giáo dục nghề nghiệp hiện nay. Thông qua việc giải quyết những vấn đề gắn với học tập, lao động và đời sống, người học có điều kiện liên hệ kiến thức lý luận với thực tiễn, rèn luyện khả năng phân tích, lập luận và nâng cao ý thức trách nhiệm trong nhận thức, hành vi. Tuy nhiên, hiệu quả của phương pháp này phụ thuộc vào cách thức tổ chức thực hiện, từ việc xây dựng tình huống, thiết kế câu hỏi thảo luận đến định hướng hoạt động của người học và đánh giá kết quả. Vì vậy, cần lựa chọn tình huống phù hợp với mục tiêu bài học và đặc thù ngành nghề, tổ chức thảo luận có định hướng, khuyến khích người học chủ động tham gia, đồng thời khai thác công nghệ số và trí tuệ nhân tạo một cách phù hợp. Việc đánh giá cũng cần chú trọng khả năng vận dụng lý luận, thay vì chỉ dừng ở mức độ ghi nhớ kiến thức hoặc kết quả làm việc nhóm. Có thể khẳng định, giá trị của phương pháp dạy học tình huống không chỉ là tạo hứng thú cho người học mà quan trọng hơn là giúp họ biết sử dụng kiến thức đã học để xem xét, lý giải và đánh giá các vấn đề thực tiễn một cách có căn cứ. Đây là cơ sở để nâng cao chất lượng giảng dạy môn Giáo dục chính trị, góp phần đáp ứng yêu cầu đào tạo người học có kiến thức, năng lực và trách nhiệm trong học tập, lao động và cuộc sống.

## TÀI LIỆU THAM KHẢO

Ban Chấp hành Trung ương Đảng. (2013). Nghị quyết số 29-NQ/TW ngày 04 tháng 11 năm 2013 về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo.

Bộ Lao động – Thương binh và Xã hội. (2018). Thông tư số 24/2018/TT-BLĐTBXH ngày 06 tháng 12 năm 2018 ban hành chương trình môn học Giáo dục chính trị thuộc khối các môn học chung trong chương trình đào tạo trình độ cao đẳng.

Dolmans, D. H. J. M., Snellen-Balendong, H., & van der Vleuten, C. P. M. (1997). Seven principles of effective case design for a problem-based curriculum. Medical Teacher, 19(3), 185–189. https://doi.org/10.3109/01421599709019379

Kim, S., Phillips, W. R., Pinsky, L., Brock, D., Phillips, K., & Keary, J. (2006). A conceptual framework for developing teaching cases: A review and synthesis of the literature across disciplines. Medical Education, 40(9), 867–876. https://doi.org/10.1111/j.1365-2929.2006.02544.x

Kolb, D. A. (1984). Experiential learning: Experience as the source of learning and development. Prentice-Hall.

Montrosse-Moorhead, B., Ensminger, D. C., & Roseveare, C. (2021). How do we teach and learn with cases? New Directions for Evaluation, 2021(172), 53–67. https://doi.org/10.1002/ev.20483